

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
средняя общеобразовательная школа №18 имени О. М-Д. Лопсана-Кендена г.Кызыла

«Рассмотрено»
Руководитель ШМО
Санаа Ч.С. /Санаа Ч.С./
протокол №1
от «29» августа 2024г

«Согласовано»
Заместитель директора по УВР
Хомушка Ч.Э. /Хомушка Ч.Э./
Протокол №
от « 30 » августа 2024г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

внеурочной деятельности

«Торзэн дылым делегейи»

б «в», «г», «д», «е», «ж», «з», «к»

на 2024-2025 учебный год

Руководитель: Санаа Ч.С. Шожан М.В, Куулар А.К., Кужугет А.А.
г. Кызыл – 2024г

Тайылбыр бижик

6-гы класстарнын «Төрээн (тыва) дыл» деп класстан дашкаар кичээлге ажылчын программаны ортумак ниити билиг школазынга күрүне стандарты болур А.К. Ойдан-оол, Ш.Ч. Сат, Н.Д. Сувандиниң тургусканы «Тыва дыл болгаш харылзаалыг чугаа сайзырадылгасы» деп программазын база К.Б. Доржу, Н.Д. Сувандии, А.Б. Хертек, Б.Ч. Ооржак, Ч.А. Сарыглар, М.В. Бавуу-Сюрюннүң чижек программазынга, «Тыва дыл 5 класс»– Кызыл, 2014 өөредилге ному Федералдыг Куруненин өөредилге стандарттарынын негелделеринге дууштур тургускан.

Ниити өөредилгениң утка-шынарының үндезининге болгаш кол ниити болгаш ортумак (долу) ниити өөредилгениң түннелдеринин негелделерин, эге өөредилгениң чижек программазын уламчылап турар кол ниити болгаш ортумак (долу) өөредилгени сайзырадырының ниити идеяларын болгаш дүрүмнерин база өөредилгениң бүгү талалыг угланышкыннары деп чүүлдерин ажылчын программаже киирген. 5-6 класстарга дыл эртемниң айтырыгларындан аңгыда мөзү-бүдүш, культура талазы-биле айтырыгларны шингээттирер өөредилгениң метапредметтиг болгаш предметтиг сорулгаларын чедип алырынче угланган.

Тыва дыл – Россия Федерациязының бир субъектиси. Тыва Республиканың девискээринде орус дыл-биле чергелештир күрүне дылдарының бирээзи, тыва улустун төрөөн дылы болгаш аразында харылзажыр чөлсээ. Тыва дыл амгы үеде тыва культураның – тыва улустун байлак аас чогаалының, чечен чогаалдың, уран чүүлүнүң – болгаш массалыг информация чепсектеринин, эртемниң, өөредилгениң болгаш кижизидилгениң дылы болбушаан, ажил-агыйның аңгы-аңгы адырларында калбаа-биле ажыглаттынын турар.

Программаның актуалдыг талазы

Класстан дашкаар ажылдар өөредиглиг болгаш кижизидилге ужур -дузалыг.

Өөредиглиг ужур-дузаны: тыва уругларнын эге школага база ортумак школага тыва дыл өөренимээнин барымдаалап, уругларның бар билиглеринге даянмышпаан, төрөөн (тыва) дылын сонургап өөредир, чугаа болгаш бижимел хевирлеринге ажыглап билиринге чаңчыктырар болгаш билиин немээр, делгемчидер, ханыладыр, словарь болгаш оон-даа өске немелде литература-биле таныжар, кежээлер, конкурстар, делгелгелер организаастаар, көргүзүг материалдары белеткээр – бо бүгү өөреникчилернин бот-идекпейин, сонургалын бедидеринге ужур-дузалыг.

Кандыг-даа темага, кандыг-даа хевирге организаастап эрттирген класстан дашкаар ажыл өөреникчилерниң **кижизидилгезинге салдарлыг**. Ынчангаш класстан дашкаар ажылдар школаның өөредилге-кижизидилгелиг ажылының бир кезээ бооп турар. Тыва дыл талазы-биле класстан дашкаар ажылдарны класска кичээлдер-биле чергелештир чорудар.

Класстан дашкаар чорудар ажылдың сорулганы:

- чугаа чорударының янзы-бүрү хевирлерин билири;
- үежилери болгаш улуг улус-биле чедимчелиг чугаалажып билири;
- аас болгаш бижимел чугаанын шын хүлээп ап, билип алыры;
- тургустунган айтырыг бүрүзүнге бодунуң бодалын, туружун тода, шын, уткалыг кылдыр илередири;
- харылзажылга үезинде аас болгаш бижимел чугааның өзек нормаларын болгаш тыва чугаа этикединин негелделерин сагыры;

Класстан дашкаар ажылдың метапредметтиг талазы (предметтен дашкаар азы оон-биле чергелештир билип алыр харылзашкак чүүлдер) хүлээлгелери уругларны школага бүгү

талалыг хевирлээринге салдарлыг. Тыва дыл уругларның бодунуң көрүжүн шын илередиринге, угаап боданыышкынын, интеллектуалдыг болгаш чогаадыкчы аян-биле бодун сайзырадырынга, чаагай мөзү-бүдүшке хевирлээринге; чаа билиглерни, мергежилдерни шиңгээдип алырынга улуг ужур-дузалыг. Төрөөн дыл кижиниң бот-хуузунда чонунуң (тыва кижиниң) иштики сагыш-сеткил культуразының болгаш чечен чогаалының байлактары-биле кижини төрөлгөтөнниң культура-төөгүлүг дуржулгазын байлакшытпышаан, ниитилелдин негелделеринге чаңчыктырар харылзаа чепсээ болур.

Курстун предметтиг түннелдерни:

- сөстөрни фонетика, тургузуг, морфология талазы-биле ийи чугула кежигүннүг домактарны синтаксис талазы-биле сайгарып билир;
- грамматиктиг утказын, тускай болгаш дузалал чугаа кезектерин ылгап билир;
- чүве аттарының, демдек аттарының, сан аттарының утказын, морфологтук демдектерин, синтаксистиг ролюн тодарадып билир;
- тыва дылдың лексика курлавырларын, тыва литературлуг дылдың нормаларын (шын адалганың, грамматиктиг, орфографтыг, пунктуастыг), чугаа этикединиң дүрүмнерин шиңгээдири болгаш оларны херек кырында амыдыралга аас болгаш бижимел чугаага ажыглаары;
- дылдың кол кезектерин, дылдың грамматиктиг категорияларын танып билири болгаш сайгарары, чугаага шын ажыглаары;
- сөстүн янзы-бүрү сайгарылгаларын (фонетиктиг, лексиктиг, морфемниг, морфологтук), сөс каттыжыышкынының болгаш домактың синтаксистиг сайгарылгазын шын кылып, сөзүглелдин тургузуунуң болгаш кол демдектериниң аайы-биле, дылдың кандыг хүлээлгелерин күүседип чоруунуң болгаш уран аргаларны ажыглаанының аайы-биле сайгарары;
- лексиктиг болгаш грамматиктиг синонимнерни ажыглаанындан кижиниң чугаазының чечен-мерген, а чечен чогаал дылының каас-чараш, байлак болу бээр аргаларын билири болгаш чугаазынга шын ажыглаары;
- төрөөн дылдың эстетиктиг хүлээлгелерин медеп билири, чечен чогаалдың дылын сайгарып тура, чугааның эстетиктиг талазын үнелеп билири.
- Орфография болгаш пунктуацияга хамаарышкан билиглерин делгемчидери;

Ажылчын программада тыва дыл курузунуң өөреникчилерниң коммуникативтиг болгаш дыл, культура талазы-биле компетенцияларының хевирлеттинип тургустунарынга ужур-дузалыг үш уткалыг шугумун сагаан.

- **Коммуникативтиг компетенцияның** (харылзажылганың айтырыгларын ыяк билирин) хевирлеттинерин хандырып турар утказы;
- **Дыл талазы-биле компетенцияның** (дыл болгаш дыл эртемниге хамаарышкан айтырыгларны ыяк билири) хевирлеттинерин хандырып турар утказы;
- **Культура талазы-биле компетенцияның** (төрөөн дылдың культура-төөгүлүг айтырыглар-биле харылзаалыын ыяк билири) хевирлеттинерин хандырып турар утказы;

Практиктиг угланыышкыны:

Өөренип турар тема бүрүзү уругларның логиктиг боданыышкынын болгаш чугаазын сайзырадырынга салдарлыг болур ужурлуг. Класстан дашкаар ажылдарга, өөреникчилерниң чугаазы дараазында угланыышкынга чагыртып сайзырадыр.

Бир дугаар угланышкын – тыва литературлуг дылдың нормаларын шингээдири: шын адалганы сагып, сөстөрнүң хевирлерин, сөс каттыжышкыннарын болгаш домактарны шын тургузары, сөстөрнү ооң лексиктиг утказынга болгаш ажыглап турар стилинге дүүштүр ажыглаары. Литературлуг дылдың нормаларын сагыбыры дээрге-ле уругларның чугаазында хажыдышкыннарын – диалектизмнерни болгаш жаргонизмнерни – чайладыры, боттарының чугаазында четпес чүүлдерни медресеп билип, сайгарарын хайгаарадыры.

Ийи дугаар угланышкын – уругларның сөс курлавырын байыдары. Сөс курлавыры школада шупту эртемнерни кайы хире шингээдип алганындан база хамааржыр-даа болза, тыва дыл болгаш чогаал эртемнери онзагай черни ээлеп, улуг ужур-дузалыг болуп турар. Ынчангаш тыва дыл болгаш чогаал кичээлдеринге лексика-биле ажылды, хөй словарь ажылын чорудар. Ол ышкаш уругларны словарьлар болгаш өске-даа тайылбыр номнарын (справочниктер, эртем ажылдары...) ажыглап билир кылдыр өөредир.

Үш дугаар угланышкын – аас болгаш бижимел чугаага бодунуң бодалын шын илередириң мергежил-чаңчылдарын хевирлээри. Уругларның харызаалыг чугаазын сайзырадыры дээрге-ле аас чугааның аңгы-аңгы хевирлерин шын тургузары база янзы-бүрү мергежилгелер күүседип, бижимел ажылдар-биле ажылдап тура, сөзүгүелди шын тургузары болгаш сөстөрнү шын ажыглаары болур.

Класстан дашкаар чорудар кичээлдерге хереглээр методтар болгаш аргалар:

- коллективтиг ажыл;
- бот-тускайлаң ажылдаары;
- хайгаараары;
- түннел үндүрери;
- деңнелгелер;
- бижимел ажылдарның хевирлери;
- беседа;
- диспуттар;
- мөөрейлер;
- видеофильмнер;
- презентациялар;
- проектилер кылыры;

Класстан дашкаар ажылчын программаны 34 шакка тургускан (неделяда 1 шак). Кичээл 35 минута дургузунда үргүлчүлээр. Класстан дашкаар кичээлдер теориялыг болгаш практиктиг деп кезектерге чардынган. Ажылчын программаны уругларның хар-назынынга дүүштүр тургускан.

Өөредилге планы 6 класс (чыл дургузунда 34 шак, неделяда 1 шак)

«Тыва дыл» эртемниге 6-гы класска кичээлден дашкаар ажылдың календарь-темалыг планы

№	Кичээлдернин темалары	Шактары ың саны	Кичээлдин хевيري	Өөреникчинин ажыл-чорудулгазы	Өөредилге курлавырлары (парламал болгаш электроннуг хевирде)
	Тыва дылдың өг-бүлези	1	Кичээл таныштырылга	Тыва дылга төрөл дылдарны (алтай, хакас...) дылдар болгаш оларнын эдилекчилери төрөл чоннарнын амыдыралы дугайында медээлер-биле танышкан турар	Тыва дылдың төрөл дылдарын эдилеп чоруур чоннарнын амыдыралында тыва культурага чоок кезектерин таныштырар (көшкүн амыдырал, чүдүлге, уран чүүл, аас чогаал) https://postnauka.org/video/15078 В. Плунгян Родство языков.
	Тыва дылда хөгжүм херекселдеринин аттарынын бөлүктери	3	Шинчилел кичээл	Тыва дылда хөгжүм херекселдеринин аттарын бөлүктөргө чарып, оларнын ук бөлүктөргө хамааржыр утказын тайылбырлап өөренир. Сарыг шажынга, хам чүдүлгеге,	Чингине тыва, буддизм болгаш хам чүдүлге-биле, анчы ажыл-агый-биле харылзаалыг хөгжүм херекселдеринин аттарын аңгылап, бөлүктөргө чарып өөредир. <i>Игил, дошпулуур, бызаанчы, кеңсирге, бүүрээ, бүшкүүр, амырга, шыңгырааш, чадаган, дүнгүр, орба, хомус</i> чижектиг сөстөргө даяныр. https://www.youtube.com/@tuvanculturalcenter6467 https://www.youtube.com/watch?v=hMDo2Zbc5Qc Көргүзүг материалы кылдыр Тываның национал оркестринин сайтызында кирген материалдарны ажыглап болур.
	Тыва дылдың диалектилери	1	Катаптаашкын кичээл	Диалекти сөстөрни ылгап билир. Тыва дылдың диалектилери чүгле Тыва иштинде эвес, а Кыдатта болгаш Моолда, Красноярск крайнын Минусинскиде бар деп танышкан турар	Тыва дылдың диалектилери чүгле Тыва иштинде эвес, а Кыдатта болгаш Моолда, Красноярск крайнын Минусинскиде барын таныштырып, кайы-бир диалектинин онзагайларынга даянып кичээлди чорудуп болур. https://youtu.be/wOPIFk0mZcc Тывадан дашкаар чурттап чоруур Моолдун Сенгел тываларынын чугаазынын чижээ
	Тыва дылда	1	Катаптаашкын кичээл	Өөреникчилер профессионализм	Кандыг-бир мергежилди шилип ап, өөреникчилерге

профессионализм нер		ын	сөстөрний ажыглалын, оларнын онзагайын танып өөренир. Тыва чоннун мергежилдерин сонуургап өөренир.	таныштырар, чижээ дарган кижинин ажыглаар терминнери: согар, ояр, эргизер, кагар, кадырар, шуткуур, кудар, маска, кыскаш, хаарыыл, дөжү чижектиг сөстөргө даянып болур. Азы уругларны бөлүктөргө чарып, дараазында мергежилдерни үлөп, оларнын профессионал сөстөрин тодараттырар: мөге, чылгычы, дарган, хөгжүмчү, хөөмейжи. Тыва үндезин культура төвүнүн ютуб каналында материалдарны ажыглап болур.
Тыва дылда терминнер	1	Катаптаашкын	Термин дээрге кандыг бир мергежилдин кижилеринин аразында бир-ле болушкунну адап алган, дугуржуп алган, тускай бадылаттынган сөс деп билигни шингээдип, ону аас болгаш бижимел чугаага ажыглап өөренир	Л.Б. Чадамба “Үжүглел” деп номнун адын чогааткан. Хүрээлел – долгандыр амылыг болгаш амылыг эвес бойдус, делегейни хүрээлел деп очулдуруп, ажыглап турар. Эге школада өөренир эртем ады. Кандыг-бир мергежилди шилип ап, ында ажылаттынып турар термин сөстөрни тодарадып болур, чижээ Э. Намзалдын «Холу чемзиг авам сөнү» деп номда тыва чемнерни кылырын бижээн рецептилерден тодарадып болур.
Жаргонизмнер тыва дылда	1	Кичээл тренинг	Амгы үеде тыва дылда жаргонизмнернин тыптып, оларны ажыглап турарынын айылын шингээткен турар.	Жаргонизм сөстөрнин ажыглалынын культурага, нийтилелге, дылга болгаш кижинин бодунун сайзыралынга эки эвес салдары дугайында таныштырып, чугаа культуразы дугайында ажылды чорудар. “Кара шериг”, “улуг аалдан” келген сөстөрнин тарап турарынын айылын таныштырар. “Бистин” болгаш “өскенин” (круг своих и чужих) деп ийн психологту байдалды ажыглап кичээлди тургузары чугула. Кижинин чугаазынын ары оон сагыш-сеткилин көрүнчүү деп бодалды уругларга таныштырып өөредир.
Дылда фразеологизмнернин ужур-утказы	1	Катаптаашкын	Дылдын фразеология деп кезээ дугайында билиглерин катаптап, делгемчидер.	https://youtu.be/84liMwXhZPg О типах фразеологизмов, задачах фразеографии и ментальном лексиконе человека. Лингвист Анатолий

				Баранов Я.Ш. Хертек «Тувинско-русский фразеологический словарь» (1975), «Русско-тувинский фразеологический словарь» (1985) даянып кичээлди тургузар.
Тыва дылда эмоция илереткен кылыг сөстери	1	Шинчилел кичээл	Эмоция дээрге чүү деп айтырны билген турар. Тыва дылда өөрүшкү (эки эмоция) илереткен кылыг сөстөрүн словарьлардан, чогаалдардан чыып өөренир.	Эмоция илередир кылыг сөстөрүн таныштырып, оларны чогаалдардан, словарьлардан ушта бижип, бөлүктөп чанчыктырар.
Тыва дылда даараныр ажыл-биле харылзаалыг кылыг сөстери	1	Шинчилел кичээл	Дарааныр ажылга хамааржыр кылыг сөстөрүнүн ажылгалын билген турар.	Тыва дылда даараныр кижиге хамаарышкан кылыг сөстөрүнүн ажылгалын сонуургадаыр. <i>Хаваар (идик-хеп даараарынга), дедир шанчын даараар (чавага кылырда), сырыыр (ширтек, энчек, колун-чирим, өгнүң куру, содак-шудак чижектиг эдилелдерге), кырлап даараар, чамаар</i> дээн чижектиг сөстөргө даянып кичээлди чорудар.
Бойдустун болушкуннарын илереткен кылыг сөстери	2	Шинчилел кичээл	Бойдустун болушкуннарын илереткен кылыг сөстөрүн бөлүктөргө чарып өөренир	Хат, суг, чаъс, хар, челээш, чиргилчин, дүн, хүн дугайында кылыг сөстөрүн өөреникчилерни ангы-ангы бөлүктөргө чарып алгаш чогаалдардан, словарьлардан диледип, бөлүктөргө чарып, чанчыктырар, чижээ: <i>хат – хадыыр, хадымарлаар, салгыннаар (Өвүр диалектизи), салгын, сырын, сырыннаар, иуурганнаар, борааннаар, эстээр, сыылаар, коолаар, хүүлээр</i> . Сөс бүрүзү хаттын янзы-бүрү хевирлерин, байдалын көргүзүп турар.
Дириг амытаннарнын кылдыныгларын илередир кылыг сөстери	1	Интеграция кичээл	Дириг амытаннарнын кылдыныгларын илереткен кылыг сөстөрүнүн	«Чыраа кулун» деп тоолда кулуннун чоруктарын тодарадыр. Кызыл-Эник Кудажынын «Кым эн ажыктыгыл?» деп тоолунда дириг амытаннарнын кылдыныгларын көргүскен кылыг сөстөрүн тодарадып болур.
Тыва дылда	3	Кичээл	Тыва дылдың дузалал кылыг	Дузалал кылыг сөстөрүнүн хүлээлгезин

дузалал кылыг сөстери		таныштырылга	сөстөрүн билген турар, оларның ажыглалын кичээнгейге алып.	сонуургадыр, чижээ: <i>тур, чору, чыт, олур</i> деп дузалал кылыг сөстөрүнүн <i>наклонение, үе, залог</i> хевирлерин тургузарыңа ажыглалынче кичээнгейни салыр.
Тыва дылда кылыг сөзүнүн залогтары	1	Катаптаашкын кичээл	Кылыг сөстөрүнүн залог тургузар аргаларын катаптаар	Тыва дылдың кылыг сөстөрүнүн залог хевирининн кожумактарын ылгап, катаптаптаар.
Тыва дылда кылыг сөзүнүн видтери	1	Катаптаашкын кичээл	Кылыг сөстөрүнүн вид тургузар аргаларын катаптаар	Тыва дылдың кылыг сөстөрүнүн вид хевирининн кожумактарын ылгап, катаптаптаар.
Кылыг сөзүнүн наклонениелери	1	Катаптаашкын кичээл	Кылыг сөстөрүнүн наклонение тургузар аргаларын катаптаар	Тыва дылдың кылыг сөстөрүнүн наклонение хевирининн кожумактарын ылгап, катаптаптаар.
Тыва дылда наречие	2	Катаптаашкын кичээл	Тыва дылдың бурунгу кожумактарындан тургустунган наречиелерни билип алып. Оларны тыва дылдың чингине наречиелери деп адап турар.	Наречиниң домакка туружу, кылыг сөзүнүн азы демдек адының мурнунга чоруур. Грамматика тувинского языка. Фонетика и морфология // Ф.Г. Исхаков, А.А. Пальмбах – Москва: Издательство восточной литературы, 1961. – С. 417-421. https://vk.com/doc-143371104_667326555?hash=eWoOjm95GnYn43CJZURdMB5yvZ38bg7ETONSesQVIIw Тыва дылдың наречиелери ооң бурунгу кожумактарындан тургустунган деп билигни уругларга сонуургадыр аргазын тывар.
Силер, болар, силерлер, боларлар – хүндүткелдин ат оруннары.	2	Кичээл-тренинг	<i>Силер, силерлер, олар, оларлар</i> – деп тыва дылдың арынның ат оруннары кижиниң өске кижиге хүндүткелдин көргүзүп турар ат оруннарының ажыглалын шингээдип алып.	<i>Силер, силерлер, олар, оларлар</i> – деп арынның ат оруннарын ажыглалын, тыва улустун чугаага хүндүткелдин илередир аргаларының бирээзи дээрзин тодарадып көргүзөр. Чижеглей чугаа байдалын тургускаш кичээлди тренинг хевиринге чорудары чедимчелиг, чижээ: чугаа авазы биле оглунун, ачазы биле уруунун, дарга биле ажылдакчының, ийи эр кижиниң, азы ийи кыс кижининн аразында, кафеде, театрда, аалда, кудумчуда, садыгда, автобуста дээн

				чижектиг байдалдарны чижеглей ойнап, хүндүткелди көргүзөр аргаларын ойнадыр. Азы урутларга чугаанын болуп турар черин боттарынга шилиттирип алгаш ойнап болур. Азы мендилежип тура бе, азы байырлажып тура бе, азы кандыг байдалда башкы өөреникчилернин билинин, сайзыралынын аайы-биле шилип ап болур.
Синтаксис.	1	Катаптаашкын кичээл	Синтаксис дээрге сөс каттыжышкыны болгаш домактын тургустунар аргаларын шинчилеп өөренир эртем.	Хостуг сөс каттыжышкыннарынын сайгарылгазын катаптаар.
Бөдүүн домак. Медээ домаа.	1	Катаптаашкын кичээл	Домак – синтаксистин кол кезин, домактын грамматиктиг ооргазы деп билиглерни катаптаар.	Синтаксистин кол кезин домак деп билигни катаптаар. Медээ домактары
Айтырыг домаа	2	Катаптаашкын кичээл	Айтырыг артынчылары, айтырыг сөстөр дузазы-биле, -ыл деп айтырыг кожумааның дузазы-биле тургустунган домактарнын көгүткен утказын, күзенчиг харыыже ыдалап турар сорулганы ылгап билир. Ук домактарны чогаадып, интонациязын шын салып билир.	Айтырыг артынчылары, айтырыг сөстөр дузазы-биле, -ыл деп айтырыг кожумааның дузазы-биле тургустунган домактарнын утказын тодарадып, айтырып турар кижиниң сорулгазын, интонациязын ылгап өөредир.
Кыйгырыг домаа. Алгы домаа.	2	Кичээл шинчилел	Реклама сөзүглелдеринде кыйгырыг домактарын тып, тыва дылче очулдуруп, оларнын сорулгазын тайылбырлап билир. Тыва дылга реклама сөзүглелин бижип билир.	Орус дылда бижээн реклама сөзүглелдерин тыва дылче очулдуруп, кыйгы домактарын тып, оларнын утказын сайгарып өөредир. https://www.youtube.com/watch?v=ua3QJPRr9-k&list=PLkNs9n9yJUys0_AHls6tI_3GcdDmiXxJr&index=96 Реклама сөзүглелин бижип өөредир.
Домактын грамматиктиг ооргазы	2	Катаптаашкын кичээл	Домактарнын кол сөс биле сөглекичзин тодарадып, оларнын аразында харылзаазын	Домактын турргузуунда кол сөс биле сөглекичзин домактын грамматиктиг ооргазы деп билигни дамчыдып, бөдүүн домактын синтаксистиг

